

ANASINIFI VE İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN KABA MOTOR BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF GROSS MOTOR SKILL LEVELS AMONG
KINDERGARTEN AND PRIMARY SCHOOL FIRST-LEVEL STUDENTS

Uzman Öğretmen Okan AYDIN

Milli Eğitim Bakanlığı, okann_05@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-8069-7430>

Prof. Dr. Murat ÖZMADEN

Artvin Çoruh Üniversitesi, muratozmaden@artvin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5913-6653>

Dr. Mehmet KAÇAR

Gençlik ve Spor Bakanlığı, mehmet.kacar@gsb.gov.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1350-1499>

ÖZET

Erken çocukluk ve ilköğretim dönemi, bireyin fiziksel ve psikomotor gelişiminin en hızlı gerçekleştiği yaşam evrelerinden biridir. Bu dönemde kazanılan temel hareket becerileri yalnızca çocukların fiziksel gelişimini değil, aynı zamanda sosyal etkileşimlerini, oyun etkinliklerine katılım düzeylerini ve genel yaşam becerilerini de doğrudan etkilemektedir. Özellikle kaba motor beceriler, büyük kas gruplarının koordineli biçimde kullanılmasını gerektiren hareketleri kapsamakta ve çocukların günlük yaşam aktivitelerini bağımsız biçimde gerçekleştirebilmeleri açısından önemli bir gelişim alanı oluşturmaktadır. Bu bağlamda çocukların motor gelişim düzeylerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, eğitim ortamlarında uygulanacak fiziksel aktivite programlarının planlanması açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, anasınıfı ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin kaba motor beceri düzeylerinin belirlenmesi ve bu becerilerin lokomotor beceriler ile nesne kontrolüne dayalı beceriler (toplu beceriler) açısından incelenmesidir. Araştırma betimsel nitelikte bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ili Taşova ilçesinde bulunan Alpaslan İlkokulu ve Atatürk Anasınıfı'nda öğrenim görmekte olan ve yaşları 5 ile 9 arasında değişen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Test of Gross Motor Development-3 (TGMD-3) kullanılmıştır. Test aracılığıyla öğrencilerin lokomotor becerileri, nesne kontrol becerileri ve genel kaba motor beceri performansları değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler öğrencilerin sınıf düzeylerine göre analiz edilmiş ve ortalama puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde tüm sınıf düzeylerinde öğrencilerin kaba motor beceri puanlarının lokomotor beceri ve toplu beceri puanlarına kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte sınıf düzeyi arttıkça kaba motor beceri puanlarının genel olarak artış gösterdiği görülmüştür. Elde edilen bulgular, çocukların motor gelişim süreçlerinin yaşla birlikte ilerlediğini ve fiziksel aktivite deneyimlerinin motor becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca aynı yaş ve sınıf düzeyindeki öğrenciler arasında motor beceri performanslarının farklılık gösterebildiği ve bu durumun bireysel gelişim özellikleri ile çevresel faktörlerden etkilenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaba motor beceri, lokomotor beceri, nesne kontrol becerileri, motor gelişim, erken çocukluk, TGMD-3.

ABSTRACT

Early childhood and primary school years constitute one of the most critical stages of human development, during which physical and psychomotor growth occurs at a rapid pace. Fundamental movement skills acquired during this period influence not only children's physical development but also their social interactions, participation in play activities, and overall functional abilities in daily life. In particular, gross motor skills involve movements that require the coordinated use of large muscle groups and play a crucial role in enabling children to perform everyday activities independently. Therefore, determining and evaluating children's motor development levels provides valuable insights for planning and implementing appropriate physical activity programs in educational settings. The aim of this study is to determine the gross motor skill levels of kindergarten and primary school students and to examine these skills in terms of locomotor skills and object control skills. The study was designed as a descriptive research. The study group consisted of students aged between 5 and 9 years who were enrolled in Alpaslan Primary School and Atatürk Kindergarten located in the Taşova district of Amasya, Türkiye. The Test of Gross Motor Development-3 (TGMD-3) was used as the data collection instrument. Through this test, students' locomotor skills, object control skills, and overall gross motor performance were assessed. The collected data were analyzed according to grade levels and evaluated based on mean scores. The findings of the study indicated that, at all grade levels, students' gross motor skill scores were higher than their locomotor and object control skill scores. In addition, gross motor skill scores generally increased as grade level increased. These findings suggest that children's motor development progresses with age and that physical activity experiences play a significant role in the development of motor skills. Furthermore, differences in motor skill performance were observed among students of the same age and grade level, indicating that individual developmental characteristics and environmental factors may influence motor skill development.

93

Keywords: Gross motor skills, locomotor skills, object control skills, motor development, early childhood, TGMD-3.

1. GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi, bireyin fiziksel, bilişsel ve psikomotor gelişiminin en hızlı ve en kritik biçimde şekillendiği yaşam evrelerinden biridir. Bu dönemde ortaya çıkan gelişimsel kazanımlar yalnızca çocukluk dönemine özgü davranış repertuarını değil, aynı zamanda bireyin ilerleyen yaşlardaki fiziksel yeterliliklerini, hareket becerilerini ve günlük yaşam aktivitelerine katılım düzeyini de önemli ölçüde etkilemektedir (Tunçeli ve Zembat, 2017). Özellikle motor gelişim alanı, çocuğun çevresiyle kurduğu etkileşim, hareket deneyimleri ve fiziksel aktiviteler aracılığıyla sürekli olarak gelişen dinamik bir süreçtir. Çocukların hareket becerilerinin gelişimi yalnızca fiziksel büyümenin bir sonucu olarak değil, aynı zamanda öğrenme, deneyim kazanma ve çevresel etkileşim süreçlerinin bir ürünü olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda motor gelişim, bireyin doğum öncesi dönemden başlayarak yaşam boyu devam eden ve vücudun farklı kas gruplarının koordineli bir biçimde çalışmasını gerektiren çok boyutlu bir gelişim alanı olarak ele alınmaktadır (Özer, 2009).

Motor gelişim içerisinde özellikle kaba motor beceriler, çocukların günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirebilmeleri açısından temel bir rol oynamaktadır. Kaba motor beceriler; kollar, bacaklar ve gövde gibi vücudun büyük kas gruplarının kullanılmasıyla ortaya çıkan hareketleri kapsamaktadır (Arslan, vd., 2021). Yürüme, koşma, sıçrama, zıplama, tırmanma ve fırlatma gibi temel hareketler kaba motor beceriler kapsamında değerlendirilmektedir. Bu beceriler yalnızca fiziksel hareket kabiliyeti ile sınırlı kalmamakta;

aynı zamanda denge, koordinasyon, dayanıklılık, beden farkındalığı ve mekânsal algı gibi diğer motor ve bilişsel becerilerin gelişimine de zemin hazırlamaktadır (Tuna, 2024). Çocukların oyun ortamlarında aktif biçimde yer alabilmeleri, akranlarıyla sosyal etkileşim kurabilmeleri ve fiziksel etkinliklere katılım sağlayabilmeleri büyük ölçüde kaba motor becerilerinin gelişmişlik düzeyine bağlıdır. Bu nedenle kaba motor beceriler, çocukların hem fiziksel gelişimlerini hem de sosyal uyum süreçlerini destekleyen önemli bir gelişim alanı olarak kabul edilmektedir (Civelek, 2022).

Çocukların büyük bir kısmı kaba motor becerileri gelişimsel süreç içerisinde doğal olarak kazanabilmektedir. Bununla birlikte bazı çocukların motor gelişim sürecinde akranlarına göre daha yavaş ilerlediği veya belirli becerilerde destek gereksinimi duyduğu da bilinmektedir. Bu durum, çocukluk döneminde gerçekleştirilen fiziksel aktivite programlarının ve hareket temelli eğitim uygulamalarının önemini ortaya koymaktadır (Perktaş ve Fırat, 2025). Erken yaşlarda sağlanan uygun hareket deneyimleri ve planlı fiziksel aktiviteler, çocukların motor becerilerinin gelişimini desteklemekte ve hareket repertuarlarının genişlemesine katkı sağlamaktadır. Motor beceriler yalnızca fiziksel yeterlilik açısından değil, aynı zamanda çocuğun özgüven gelişimi, sosyal katılımı ve aktif yaşam alışkanlıklarının kazanılması açısından da önemli bir rol oynamaktadır (Dereobalı ve Çandır, 2021).

Eğitim sistemi içerisinde özellikle okul öncesi ve ilköğretim dönemleri, çocukların motor gelişimlerinin desteklenmesi açısından kritik bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kalıcı ve istendik değişiklikler meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır ve bu süreç bireyin yaşamı boyunca devam etmektedir (Akyüz, 2012). Çocukların eğitim ortamlarında kazandıkları deneyimler, yalnızca akademik gelişimlerini değil aynı zamanda fiziksel ve psikomotor gelişimlerini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle eğitim programlarının çocukların gelişim özelliklerini dikkate alacak şekilde planlanması büyük önem taşımaktadır. Eğitim sürecinin çocukları gerçek yaşam koşullarına hazırlayan bir yapı içerisinde düzenlenmesi gerektiği ve eğitim ortamlarının çocukların karşılaşabilecekleri yaşam deneyimlerini destekleyecek şekilde yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Yavuzer, 1999).

İlköğretim dönemi, okul öncesi eğitim süreci ile başlayarak ilkokulun ilk yıllarını kapsayan ve çocukların fiziksel gelişimlerinin oldukça hızlı ilerlediği bir dönemdir. Bu dönemde çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimlerinin yanı sıra motor gelişimlerinin de desteklenmesi eğitim sisteminin temel amaçlarından biri olarak kabul edilmektedir (Deniz, 2021). Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklar hareket etmeye, oyun oynamaya ve fiziksel aktiviteler aracılığıyla çevrelerini keşfetmeye doğal bir eğilim göstermektedir. Bu süreçte gerçekleştirilen hareket etkinlikleri çocukların yalnızca fiziksel gelişimini değil aynı zamanda öğrenme süreçlerini de olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle oyun temelli fiziksel aktivitelerin çocukların motor becerilerini geliştirdiği ve hareket koordinasyonunu artırdığı çeşitli araştırmalar tarafından ortaya konulmuştur (Karoğlu ve Ünüvar, 2017).

Çocukluk döneminde motor gelişimin hızlı ilerlemesinin en önemli nedenlerinden biri kas ve sinir sisteminin gelişim sürecinde olmasıdır. Bu dönemde kas gelişimi ve nöromüsküler koordinasyon hızlı bir şekilde ilerlemekte, bu durum da çocukların yeni hareket becerilerini öğrenme kapasitesini artırmaktadır (Pedük, 2011). Bununla birlikte motor gelişim yalnızca biyolojik olgunlaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmamaktadır. Çocukların fiziksel aktivite düzeyleri, oyun ortamları, sosyal çevreleri ve eğitim ortamları motor gelişim üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle çocukların motor becerilerinin desteklenmesi için eğitim ortamlarında hareket temelli etkinliklere yeterli ölçüde yer verilmesi gerekmektedir.

Motor beceriler genel olarak ince motor beceriler ve kaba motor beceriler olmak üzere iki temel kategori altında incelenmektedir. İnce motor beceriler daha çok küçük kas gruplarının kullanıldığı ve hassas hareket kontrolü gerektiren becerileri kapsamaktadır. Buna karşılık kaba motor beceriler vücudun büyük kas gruplarının kullanıldığı ve daha geniş hareketler içeren becerilerden oluşmaktadır (Koçak, 2024). Kaba motor beceriler; güç, çeviklik, denge ve koordinasyon gerektiren hareketlerden oluşmakta ve bireyin fiziksel hareket kapasitesinin temelini oluşturmaktadır. Spor bilimleri literatüründe beceri kavramı, bireyin belirli bir hareketi etkili ve doğru bir biçimde gerçekleştirebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021). Motor beceriler ise öğrenme süreci içerisinde tekrarlar yoluyla kazanılan ve deneyimle geliştirilen hareket dizileri olarak ifade edilmektedir (Gallahue, 1982; akt. Anamurluoğlu, 2020).

Kaba motor beceriler yalnızca temel hareketlerden oluşan bir yapı değildir; aynı zamanda farklı hareket kategorilerini de içermektedir. Literatürde kaba motor becerilerin lokomotor, lokomotor olmayan ve birleşik hareket becerileri olmak üzere üç temel grupta incelendiği görülmektedir (Magill, 1993; akt. Güler vd., 1997; Özer ve Özer, 1998). Lokomotor beceriler, bireyin bir noktadan başka bir noktaya hareket etmesini sağlayan hareketlerdir. Koşma, yürüme, sıçrama, atlama, yüzme, kayak ve bisiklet gibi hareketler bu beceri grubuna örnek olarak gösterilmektedir (Özer ve Özer, 1998; Bompa, 1998). Bu beceriler çocukların mekân içerisinde hareket edebilme yeteneklerini geliştirmekte ve fiziksel aktivitelerde aktif rol almalarını sağlamaktadır.

Lokomotor olmayan beceriler ise bireyin bulunduğu yerden hareket etmeden gerçekleştirdiği hareketleri kapsamaktadır. Eğilme, dönme, salınım yapma ve denge hareketleri bu becerilere örnek olarak gösterilebilir. Bu hareketler özellikle jimnastik ve çeşitli spor dallarında önemli bir yere sahiptir ve bireyin vücut kontrolünü geliştirmesine katkı sağlamaktadır (Özer ve Özer, 1998). Bunun yanı sıra birleşik hareket becerileri de motor gelişim sürecinde önemli bir yere sahiptir. Birleşik beceriler, lokomotor ve lokomotor olmayan hareketlerin bir arada kullanılmasıyla ortaya çıkan hareketleri kapsamaktadır. Atletizmde gerçekleştirilen sıçrama hareketleri, jimnastikte yapılan atlama ve takla hareketleri bu beceri türüne örnek olarak verilmektedir (Bompa, 1998).

Motor becerilerin gelişim süreci bireyler arasında farklılık gösterebilmektedir. Aynı yaş grubunda yer alan çocukların motor gelişim düzeyleri birbirinden farklı olabilmektedir ve bu durum gelişimsel süreçlerin bireysel özelliklere bağlı olarak değişebildiğini göstermektedir (İşler, 2012). Bu nedenle çocukların motor becerilerinin değerlendirilmesi ve gelişim düzeylerinin belirlenmesi, eğitim ortamlarında uygulanacak fiziksel aktivite programlarının planlanması açısından önem taşımaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde gerçekleştirilen motor beceri değerlendirmeleri, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarının belirlenmesine ve uygun eğitim programlarının hazırlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çocukların kaba motor becerilerinin bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesi, hem eğitim bilimleri hem de spor bilimleri açısından önemli bir araştırma alanı oluşturmaktadır. Çocukların motor gelişim düzeylerinin belirlenmesi, onların fiziksel aktiviteye katılım düzeylerinin artırılması ve hareket temelli eğitim programlarının geliştirilmesi açısından önemli veriler sağlamaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırmalar, çocukların motor becerilerinin gelişim sürecinin anlaşılmasına ve eğitim ortamlarında uygulanabilecek etkili fiziksel aktivite programlarının geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu araştırmada da okul öncesi ve ilköğretim çağındaki öğrencilerin kaba motor beceri düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında Amasya ili Taşova ilçesinde bulunan Alpaslan İlkokulu ve Atatürk Anasınıfında öğrenim gören öğrencilerin kaba motor beceri gelişim düzeyleri incelenmiş ve öğrencilerin lokomotor becerileri, toplu becerileri ve genel kaba motor beceri performansları değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın temel problemi,

söz konusu eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin kaba motor gelişim puanlarının belirlenmesi ve bu becerilerin sınıf düzeylerine göre incelenmesidir. Araştırmadan elde edilen bulguların, çocukların motor gelişim süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlaması ve eğitim ortamlarında uygulanacak fiziksel aktivite programlarının planlanmasına yönelik bilimsel bir temel oluşturması beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, anasınıfı ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin kaba motor beceri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüş betimsel nitelikte bir çalışmadır. Araştırmada öğrencilerin lokomotor becerileri, nesne kontrolüne dayalı becerileri (toplu beceriler) ve genel kaba motor beceri performansları incelenmiştir; elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin motor gelişim düzeylerinin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışma, mevcut durumun ortaya konulmasına yönelik olarak tasarlanmış olup tarama modeli kapsamında değerlendirilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ili Taşova ilçesinde bulunan Alpaslan İlkokulu ve Atatürk Anasınıfı'nda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya anasınıfı ile ilkokul birinci kademe düzeyinde öğrenim gören ve yaş aralığı 5 ile 9 arasında değişen öğrenciler dahil edilmiştir. Araştırma grubu, söz konusu eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiştir.

Araştırma sürecinde katılımcıların kişisel bilgilerinin gizliliğine özen gösterilmiş ve elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla değerlendirilmiştir. Katılımcıların kimlik bilgileri herhangi bir şekilde paylaşılmamış ve araştırma sonuçları bireysel düzeyde değil, grup düzeyinde analiz edilmiştir. Böylece araştırmanın etik ilkeler çerçevesinde yürütülmesi sağlanmıştır.

Çalışma grubunun anasınıfı ve ilkokul birinci kademe öğrencilerinden oluşması, erken çocukluk ve ilkokul döneminde motor gelişimin hızlı ilerlemesi nedeniyle özellikle önem taşımaktadır. Bu yaş döneminde çocukların büyük kas gruplarını kullanarak gerçekleştirdikleri hareket becerilerinin gelişimi hem biyolojik olgunlaşma hem de çevresel deneyimler tarafından şekillenmektedir. Bu nedenle söz konusu yaş grubunun motor beceri düzeylerinin değerlendirilmesi, çocukların fiziksel gelişim süreçlerinin anlaşılması açısından önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğrencilerin kaba motor beceri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla TGMD-3 (Test of Gross Motor Development – 3) kullanılmıştır. TGMD-3 testi, çocukların temel hareket becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş ve uluslararası literatürde yaygın olarak kullanılan standartlaştırılmış bir ölçme aracıdır. Test, çocukların lokomotor hareket becerileri ile nesne kontrolüne dayalı hareket becerilerini değerlendirmeye yönelik performans kriterlerinden oluşmaktadır.

TGMD-3 testi iki temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan ilki lokomotor beceriler olup bireyin bir noktadan başka bir noktaya hareket etmesini sağlayan hareketleri kapsamaktadır. Koşma, sıçrama, atlama ve benzeri hareketler bu beceri grubunda

değerlendirilmektedir. İkinci alt boyut ise nesne kontrolüne dayalı becerilerden oluşmaktadır. Bu beceriler top fırlatma, yakalama, vurma gibi nesne ile etkileşim gerektiren hareketleri kapsamaktadır. Test kapsamında öğrencilerin bu hareketleri gerçekleştirme performansları belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmekte ve her bir beceri için puanlama yapılmaktadır.

Araştırmada uygulanan test sonucunda öğrencilerin lokomotor beceri puanları, toplu beceri puanları ve toplam kaba motor beceri puanları hesaplanmıştır. Bu puanlar öğrencilerin motor beceri performanslarının nicel olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında veri toplama süreci ilgili okullarda gerçekleştirilen uygulamalar aracılığıyla yürütülmüştür. Test uygulamaları öğrencilerin öğrenim gördükleri okul ortamında gerçekleştirilmiş ve her öğrenci için aynı uygulama koşullarının sağlanmasına dikkat edilmiştir. Test sırasında öğrencilerin hareketleri gözlemlenmiş ve TGMD-3 testinde yer alan performans kriterleri doğrultusunda puanlama yapılmıştır.

Uygulama sürecinde öğrencilerin hareketleri belirlenen protokol doğrultusunda değerlendirilmiş ve her bir beceriye ilişkin performans düzeyi kaydedilmiştir. Böylece öğrencilerin lokomotor becerileri, nesne kontrol becerileri ve genel kaba motor beceri performansları sistematik bir biçimde ölçülmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler öğrencilerin sınıf düzeylerine göre değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde her sınıf düzeyi için lokomotor beceri puanları, toplu beceri puanları ve toplam kaba motor beceri puanları hesaplanmış ve ortalama değerler belirlenmiştir.

Anasınıfı öğrencilerine ait ortalama lokomotor beceri puanı 38,18; toplu beceri puanı 34,68 ve toplam kaba motor beceri puanı 72,86 olarak belirlenmiştir. İlkokul birinci sınıf öğrencilerinde lokomotor beceri ortalaması 37,00; toplu beceri ortalaması 40,44 ve kaba motor beceri ortalaması 77,44 olarak hesaplanmıştır. İkinci sınıf öğrencilerinde lokomotor beceri ortalaması 34,88; toplu beceri ortalaması 34,25 ve kaba motor beceri ortalaması 69,13 olarak belirlenmiştir. Üçüncü sınıf öğrencilerinde ise lokomotor beceri ortalaması 33,17; toplu beceri ortalaması 36,17 ve kaba motor beceri ortalaması 69,33 olarak bulunmuştur.

Elde edilen ortalama değerler öğrencilerin motor beceri performanslarının sınıf düzeylerine göre değerlendirilmesine olanak sağlamış ve öğrencilerin lokomotor beceri, nesne kontrol becerileri ve genel kaba motor beceri düzeyleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu analizler aracılığıyla farklı sınıf kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin motor gelişim düzeyleri hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; elde edilen bulgular araştırmaya katılan öğrencilerin kaba motor, lokomotor beceri ve toplu becerileri incelenmiştir. Bu doğrultuda alt başlıklar öğrencilerin sınıf kademeleri şeklinde anılmıştır. Atatürk ortaokulu Anasınıfından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 1. Anasınıfında Okuyan Öğrencilerin Toplam Puanları

Değişken	Ortalama
Lokomotor Beceri Toplam	38,18
Toplu Beceri Toplam	34,68
Kaba Motor Beceri Toplam	72,86

Anasınıfında okuyan öğrencilerin beceri puanları Tablo 1’de verildi. Buna göre öğrencilerin lokomotor beceri puanının 38,18 olduğu, toplu beceri puanının 34,68 olduğu ve kaba motor beceri puanının 72, 86 olduğu görüldü.

Alpaslan İlkokulu 1.sınıfından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. 1. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Toplam Puanları

Değişken	Ortalama
Lokomotor Beceri Toplam	37,00
Toplu Beceri Toplam	40,44
Kaba Motor Beceri Toplam	77,44

1. Sınıfta okuyan öğrencilerin beceri puanları Tablo 1’de verildi. Buna göre öğrencilerin lokomotor beceri puanının 37,00 olduğu, toplu beceri puanının 40,44 olduğu ve kaba motor beceri puanının 77,44 olduğu görüldü.

Alpaslan İlkokulu 2.sınıfından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3. 2. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Toplam Puanları

Değişken	Ortalama
Lokomotor Beceri Toplam	34,88
Toplu Beceri Toplam	34,25
Kaba Motor Beceri Toplam	69,13

2. Sınıfta okuyan öğrencilerin beceri puanları Tablo 1’de verildi. Buna göre öğrencilerin lokomotor beceri puanının 34,88 olduğu, toplu beceri puanının 34,25 olduğu ve kaba motor beceri puanının 69,13 olduğu görüldü.

Alpaslan İlkokulu 3.sınıfından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4. 3. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Toplam Puanları

Değişken	Ortalama
Lokomotor Beceri Toplam	33,17
Toplu Beceri Toplam	36,17
Kaba Motor Beceri Toplam	69,33

3. Sınıfta okuyan öğrencilerin beceri puanları Tablo 1’de verildi. Buna göre öğrencilerin lokomotor beceri puanının 33,17 olduğu, toplu beceri puanının 36,17 olduğu ve kaba motor beceri puanının 69,33 olduğu görüldü.

Alpaslan İlkokulu 2.sınıfından elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4. 3. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Toplam Puanları

Değişken	Ortalama
Lokomotor Beceri Toplam	33,17
Toplu Beceri Toplam	36,17
Kaba Motor Beceri Toplam	69,33

1. Sınıfta okuyan öğrencilerin beceri puanları Tablo 1’de verildi. Buna göre öğrencilerin lokomotor beceri puanının 33,17 olduğu, toplu beceri puanının 36,17 olduğu ve kaba motor beceri puanının 69,33 olduğu görüldü.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada elde edilen bulgular, anasınıfı ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin kaba motor beceri düzeylerinin incelenmesi açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler incelendiğinde tüm sınıf düzeylerinde öğrencilerin kaba motor beceri puanlarının lokomotor beceri ve toplu beceri puanlarına kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Anasınıfı öğrencilerinde kaba motor beceri puanlarının lokomotor beceri ve toplu beceri puanlarından daha yüksek olduğu belirlenirken, ilkökul birinci sınıf öğrencilerinde kaba motor beceri puanlarının sırasıyla toplu beceri ve lokomotor beceri puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde ikinci sınıf öğrencilerinde kaba motor beceri puanlarının lokomotor beceri ve toplu beceri puanlarından daha yüksek olduğu görülürken, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinde de kaba motor becerilerin diğer beceri türlerine kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, erken çocukluk ve ilköğretim döneminde kaba motor becerilerin çocukların hareket gelişimi içerisinde temel bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Kaba motor becerilerin diğer beceri türlerine göre daha yüksek düzeyde bulunmasının çeşitli gelişimsel faktörlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Öncelikle çocukluk döneminde büyük kas gruplarının gelişimi, ince motor becerilere kıyasla daha erken ve daha hızlı ilerleyebilmektedir. Çocuklar günlük yaşam içerisinde yürüyüş, koşma, zıplama, tırmanma ve benzeri hareketleri doğal bir biçimde tekrar etmektedirler. Bu tekrarlar, büyük kas gruplarının koordinasyonunun gelişmesine ve kaba motor becerilerin zamanla otomatikleşmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle kaba motor becerilerin çocukların gelişim sürecinde daha erken ortaya çıktığı ve diğer motor becerilerin temelini oluşturduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte kaba motor becerilerin gelişimi yalnızca biyolojik olgunlaşma ile sınırlı değildir. Çocukların oyun ortamlarında gerçekleştirdikleri fiziksel aktiviteler, hareket deneyimleri ve eğitim ortamlarında sunulan etkinlikler de motor becerilerin gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir.

Araştırma bulgularında dikkat çeken bir diğer önemli sonuç, sınıf düzeyi arttıkça kaba motor beceri puanlarının genel olarak artma eğilimi göstermesidir. Bu durum, motor gelişimin yaşla birlikte ilerleyen bir süreç olduğunu göstermektedir. Çocukların büyüme süreci içerisinde kas yapıları güçlenmekte, sinir sistemi ile kas sistemi arasındaki koordinasyon gelişmekte ve bu durum hareket becerilerinin daha etkin biçimde kullanılmasını mümkün hale getirmektedir. Özellikle ilkökul döneminde çocukların fiziksel aktivitelerde daha aktif rol almaları, oyun ortamlarında daha fazla zaman geçirmeleri ve spor temelli etkinliklere katılmaları motor becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Dolayısıyla motor gelişim sürecinin yalnızca biyolojik olgunlaşmanın bir sonucu olarak değil, aynı zamanda

çevresel deneyimlerin etkisiyle şekillenen dinamik bir süreç olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Araştırma sonuçları literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla da benzerlik göstermektedir. Harten vd. (2008) tarafından anaokulu öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, çocukların fiziksel aktivite düzeylerinin motor gelişim üzerinde önemli bir etkisi olduğu ve fiziksel aktiviteye yeterli düzeyde katılım sağlayamayan çocuklarda motor becerilerin olumsuz yönde etkilenebileceği belirtilmiştir. Bu bulgu, hareket deneyimlerinin çocukların motor gelişimi açısından kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde çocukların hareket etme fırsatlarının sınırlı olması motor becerilerin gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Benzer şekilde Boz ve Güngör Aytar (2012) tarafından okul öncesi çocuklar üzerinde gerçekleştirilen araştırmada hareket eğitim programlarının çocukların temel hareket becerileri üzerinde anlamlı düzeyde etkili olduğu ortaya konulmuştur. Söz konusu araştırma, planlı ve sistematik biçimde gerçekleştirilen hareket etkinliklerinin çocukların motor becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Çocukların fiziksel aktiviteler aracılığıyla farklı hareket deneyimleri kazanmaları, onların hem lokomotor hem de nesne kontrol becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Draper vd. (2012) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise öğretmen rehberliğinde gerçekleştirilen oyun temelli fiziksel aktivitelerin çocukların kaba motor becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Bu bulgu, eğitim ortamlarında gerçekleştirilen yapılandırılmış oyun etkinliklerinin çocukların motor gelişim süreçlerinde önemli bir destekleyici unsur olduğunu göstermektedir. Özellikle öğretmenlerin rehberliğinde gerçekleştirilen hareket etkinlikleri, çocukların doğru hareket kalıplarını öğrenmelerine ve hareket becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Kerkez (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş ve 5-6 yaş grubu çocuklara uygulanan oyun ve egzersiz programlarının motor gelişim üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu ortaya konulmuştur. Bu araştırma, düzenli olarak gerçekleştirilen fiziksel aktivitelerin çocukların hareket becerilerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle oyun temelli egzersiz programlarının çocukların motor becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olduğu ifade edilmektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular literatürde yer alan söz konusu çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde, motor gelişim sürecinin hem biyolojik olgunlaşma hem de çevresel faktörlerin etkisi altında şekillendiği görülmektedir. Çocukların yaşlarının ilerlemesi motor gelişim açısından önemli bir faktör olmakla birlikte, hareket deneyimlerinin ve fiziksel aktivite fırsatlarının da motor becerilerin gelişiminde belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle okul ortamlarında gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler, oyun etkinlikleri ve spor programları çocukların motor becerilerinin gelişimini destekleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Araştırma bulguları aynı zamanda öğrenciler arasında bireysel farklılıkların bulunduğunu da ortaya koymaktadır. Aynı sınıf düzeyinde yer alan ve benzer yaş grubuna sahip öğrenciler arasında motor beceri puanlarının farklılık göstermesi, motor gelişimin bireysel özelliklere bağlı olarak değişebildiğini göstermektedir. Çocukların fiziksel aktivite düzeyleri, günlük hareket alışkanlıkları, aile ortamları, oyun deneyimleri ve bireysel gelişim özellikleri motor becerilerin gelişimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Bu nedenle motor gelişim sürecinin değerlendirilmesinde bireysel farklılıkların dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, anasınıfı ve ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin kaba motor becerilerinin lokomotor ve toplu becerilere kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte lokomotor beceriler ile toplu

beceriler arasında elde edilen puanların birbirine yakın olduğu da dikkat çekmektedir. Bu durum çocukların hareket gelişimi sürecinde farklı beceri alanlarının benzer gelişim düzeyleri gösterebildiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunmak mümkündür. Öncelikle öğrenciler arasında kaba motor becerilerin daha gelişmiş olduğu göz önünde bulundurularak bu alanda yetenekli olduğu belirlenen öğrencilerin spor etkinliklerine yönlendirilmesi yararlı olabilir. Erken yaşlarda spor branşlarına yönlendirilen çocukların motor becerilerinin daha ileri düzeyde gelişebileceği ve fiziksel aktivite alışkanlıklarının kalıcı hale gelebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma bulgularında toplu becerilerin bazı öğrencilerde diğer becerilere kıyasla daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu nedenle eğitim ortamlarında öğrencilerin nesne kontrol becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Topla oynanan oyunlar, koordinasyon gerektiren aktiviteler ve grup temelli fiziksel etkinlikler öğrencilerin bu becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilir. Son olarak okul öncesi ve ilköğretim döneminde öğrencilerin motor becerilerinin gelişimini desteklemek amacıyla eğitim programlarında hareket temelli etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ders içi ve ders dışı etkinlikler kapsamında gerçekleştirilecek oyunlar, egzersiz programları ve spor faaliyetleri çocukların hem kaba motor becerilerinin hem de diğer motor becerilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu tür etkinliklerin eğitim programlarının bir parçası haline getirilmesi, çocukların fiziksel gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemli bir adım olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi M. Ö. 1000-M. S. 2012*. Pegem Akademi.
- Allen, K. A., Bredero, B., Van Damme, T., Ulrich, D. A., & Simons, J. (2017). Test of gross motor development-3 (TGMD-3) with the use of visual supports for children with autism spectrum disorder: validity and reliability. *Journal of autism and developmental disorders*, 47(3), 813-833.
- Anamurluoğlu, İ. (2020). *3-5 yaş grubu çocuklarda eğitsel oyunlarla desteklenmiş temel klasik bale eğitiminin kaba motor becerilere etkisi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Arslan, A., Akoğlu, S., & Guter, Z. (2021). Okul öncesi dönemde çocuk oyunlarının çocukların motor gelişimlerine etkilerinin incelenmesi. *Modern Leisure Studies*, 3(2), 35-48.
- Bompa, T. O. (1998). *Antrenman kuramı ve yöntemi vesporsal verimin anahtarı. Sporsal Soy yapıtlar Dizisi 1*. Bağırhan Yayımevi.
- Boz, M. ve Güngör Aytar, A. (2012). Okul öncesi çocuklarında temel hareket eğitimi programının hareket becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı 1, 51-59.
- Civelek, P. (2022). *Farklı eğitim ortamlarında uygulanan oyun temelli hareket eğitim programının sedanter 5 yaş çocukların motor gelişimleri, fiziksel aktiviteleri ve sosyal becerilerinin gelişimine etkisi* [Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Deniz, M.E. (2021). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Pegem Yayınları.
- Dereobalı, N., & Çandır, T. (2021). Erken çocukluk döneminde motor gelişim ve riskli oyun ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, (60), 560-581.

- Draper, C.E., Achmat, M., Forbes, J., & Lambert, E.V. (2012). Impact of a community-based programme for motor development on gross motor skills and cognitive function in preschool children from disadvantaged settings. *Early Child Development and Care*, 182(1), 137-152.
- Harten, N., Olds, T., & Dollman, J. (2008). The effects of gender, motor skills and play area on the free play activities of 8-11 year old school children. *Health and Place*, 14, 386-393.
- İşler, H. (2012). *Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri Rehber Kitabı (111)*. Bedray Yayıncılık.
- Karoğlu, H. ve Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254.
- Kerkez, F. (2006). *Oyun ve egzersizin yuva ve anaokuluna giden 5-6 yaş grubu çocuklarda fiziksel ve motor gelişime etkisinin araştırılması*. [Doktora tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Koçak, R. (2024). *Duyu motor aktivitelerin ebeveyn çocuk ilişkisi ve kaba motor beceriler üzerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi.
- Magill, A.R. (1993). *Motor learning concept and Appilcations*. Wm C. Brown Communications.
- Özer, D. ve Özer K. (1998). *Çocuklarda motor gelişim*. Nobel Yayınları
- Özer, D.S. (2009). *Çocuklarda motor gelişimi*. Nobel Yayınları.
- Pedük, Ş. (2011). *Psikomotor gelişim içinde: çocuk gelişimi*. Ya-Pa Yayınları.
- Perktaş, E. ve Fırat, Z. (2025). Okul öncesi dönem çocuklarının kaba motor becerilerinin fiziksel aktivitelerle desteklenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 126-149.
- Tuna, Z. (2024). *İlkokula zamanında başlamış ve geç başlamış otizm spektrum bozukluğu olan çocukların proprioseptif ve vestibüler duyularının gelişiminin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi.
- Tunçeli, H. İ. ve Zembat, R. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişimin değerlendirilmesi ve önemi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Türk dil kurumu sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/adresine> 06.02.2026 tarihinde ulaşılmıştır.
- Ulutaş, A., Demir, E. ve Yayan, E. H. (2017). Motor gelişim eğitim programının 5-6 yaş çocukların kaba ve ince motor becerilerine etkisinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1523-1538.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk psikolojisi* (19. Baskı). Remzi Kitabevi.